NEOLOGIA LÈXICA I MITJANS DE COMUNICACIÓ ORALS

Sovint s'ha sostingut que la llengua oral és la seu de l'espontaneïtat i la informalitat, en contraposició amb la llengua escrita, que es caracteritza per la planificació, l'elaboració i la formalitat. Es podria dir que els canals o modes de comunicació condicionen els discursos en general, i els discursos dels mitjans de comunicació en concret; de manera que no presentarien les mateixes característiques ni el mateix grau d'immediatesa els discursos de la ràdio o la televisió que el discurs de la premsa escrita.

Ara bé, com assenyalen diversos autors (Payrató 1998; Cros *et alii* 2000), la frontera entre discurs oral i escrit no és antagònica, de manera que si creuem diverses variables com ara el canal, el grau d'espontaneïtat, la funcionalitat o el grau de formalitat, observem com els usos lingüístics es distribueixen en un contínuum força més complex, potenciat sobretot per la diversitat d'escenaris que ofereixen els mitjans de comunicació de masses. Així, per exemple, en el marc dels mitjans de comunicació oral, no tenen el mateix grau d'improvisació i d'informalitat espais com un debat, una entrevista, una retransmissió d'un partit de futbol, una sèrie televisiva, un noticiari o un documental. Per tant, sembla més adequat afirmar que, en general, els usos orals tenen una *tendència* a l'espontaneïtat.

I aquesta immediatesa de certs usos lingüístics és una característica que es dóna en tots els nivells lingüístics i que sembla potenciar la creativitat espontània de la llengua. D'entre els diferents components de la llengua, el lèxic no n'és una excepció. Si això és cert, significa que els discursos dels mitjans de comunicació orals generen unitats noves de manera més espontània i natural que els escrits, tot i que segurament també és d'una manera més efímera i potser fins i tot creada a partir de recursos diferents.

L'Observatori de Neologia, grup de recerca dirigit per Maria Teresa Cabré, actualment ubicat a l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada a la Universitat Pompeu Fabra, es dedica, des de l'any 1988, a l'estudi de la neologia lèxica a través de l'observació sistemàtica de textos dels mitjans de comunicació d'àmplia difusió, en català i en castellà.

Pel que fa al català, compta amb un banc de dades de més de 80000 ocurrències de neologismes que provenen bàsicament de la premsa escrita. Aquest banc és un material molt valuós que permet fer un seguiment de la vitalitat lèxica de la llengua catalana: conèixer, descriure i analitzar els recursos que es fan servir en català per actualitzar el seu lèxic, i d'aquesta manera el banc de dades de neologismes es converteix en un material útil, per exemple, per a l'actualització de diccionaris o per a l'actualització de gramàtiques de la llengua catalana.

Els corpus que ha anat creant l'Observatori durant els primers deu anys de projecte presenten unes característiques molt homogènies: textos escrits de premsa de gran difusió. Això implica que tots els textos han passat per un servei de correcció i que la majoria segueixen les recomanacions dels llibres d'estil de cada un dels diaris. En aquest sentit, la creació lèxica podem dir que està en certa manera controlada, no és gaire espontània i es pot situar més a la franja de la planificació i la formalitat que dèiem a l'inici. Per poder fer una radiografia més exacta de la vitalitat del lèxic del català tenint en compte un àmbit d'ús més ampli, en els darrers anys l'Observatori de Neologia ha ampliat el seu corpus de buidatge i ha encetat dues línies noves d'observació de nous mots: un buidatge de textos que anomenem espontanis, que no solen passar per serveis de correcció, i un buidatge de textos orals.

Quant a aquest darrer, des de l'any 1999 l'Observatori —seguint una suggerència del Dr. Badia i Margarit— va creure necessari ampliar el corpus de buidatge i començar a observar la neologia lèxica en la llengua oral. Així, des de fa quatre anys, un equip de l'Observatori es dedica a observar i recollir les paraules noves que es fan servir en els mitjans de comunicació oral: ràdio i televisió.[1] En aquest sentit, el buidatge de textos orals que duu a terme l'Observatori es pot descriure com un procés que consisteix a detectar neologismes usats en la ràdio i la televisió, d'acord amb uns criteris de selecció prèviament fixats, i enregistrar-los en fitxes segons unes normes de redacció establertes.

1. Metodologia de treball i especificitats de la recerca en neologia oral

La metodologia general de treball per detectar els neologismes és compartida per tots els grups de treball de l'Observatori de Neologia, independentment de quin sigui el tipus de corpus a observar, i afecta bàsicament el concepte mateix de neologisme i el

1. Durant aquesta primera etapa de funcionament, han format part del Grup de Neologia Oral: Fina Bassó, Anna Corrales, Raquel Craviotto, Ona Domènech, Rosa Estopà, Maite Ferré, Cristina Gómez, Anna Matamala, Cristina Mayoral, Noelia Palacios, Sara París, Mireia Raymi i Francesca Salvà.

corpus d'exclusió. El processament general d'emmagatzemament de les dades presenta algunes especificitats, sobretot en funció de si el corpus és escrit o oral.

La noció de neologisme i el corpus d'exclusió

El criteri amb què treballa l'Observatori de Neologia per establir la neologicitat dels mots és el criteri lexicogràfic: es considera neologisme qualsevol paraula que no apareix en el corpus lexicogràfic d'exclusió. La diversitat dels membres de l'Observatori juntament amb els objectius aplicats del projecte (actualització d'obres lexicogràfiques i de gramàtiques) i les possibilitats d'automatització del procés de detecció i selecció dels neologismes han condicionat des dels orígens l'elecció del criteri lexicogràfic com a criteri de buidatge perquè és el que permet assegurar la màxima sistematicitat a l'hora de realitzar el buidatge.[2]

L'establiment del corpus d'exclusió determina també els neologismes que resulten del buidatge de textos; si els diccionaris seleccionats són obres normatives, la quantitat de neologismes que resultarà del buidatge serà molt superior que si es prenen obres descriptives, amb una nomenclatura més àmplia. Des de l'inici, l'Observatori treballa amb un corpus que combina obres normatives i descriptives, i que s'ha anat actualitzant amb l'aparició de nous diccionaris.

Els diccionaris que actualment constitueixen el corpus d'exclusió per al català, tant per als textos escrits com orals, són els següents: *DIEC* (1995) i *Gran diccionari de la llengua catalana* (1998, Enciclopèdia Catalana).

La conseqüència fonamental de l'aplicació d'aquest criteri al buidatge de textos orals ha estat la de centrar-nos exclusivament en l'observació lèxica i desestimar, per tant, formes neològiques que es poden explicar per qüestions estrictament fonètiques (sons adventicis o de suport, propis del registre oral) o dialectals (ex.: *aixins* per *així*, *paiella* per *paella*).

Però, tot i l'eficàcia del criteri lexicogràfic ateses les característiques i els objectius del projecte —bàsicament ens referim a la necessitat de sistematització quan

2. S'ha de matisar, però, que aquest criteri lexicogràfic es restringeix amb dos filtres, un de positiu i un de negatiu: A) En relació amb el primer, es consideren neologismes, tot i que es documentin en el corpus d'exclusió, les paraules amb marques de neologicitat en el corpus lexicogràfic (normalment amb un asterisc). Per exemple: *best seller*, *lehendakari*, *mountain bike* i *western*. B) En relació amb el filtre negatiu, no es consideren neologismes, tot i que no es documentin en el corpus d'exclusió: 1) els augmentatius, diminutius i superlatius, per la seva potencialitat derivativa gairebé il·limitada; 2) els adverbis en *-ment*; 3) les paraules formades amb el prefix *ex-* quan s'adjunta a radicals simples o derivats que es refereixen a càrrecs, oficis o relacions personals; 4) els gentilicis, amb l'excepció dels compostos del tipus *hispano-francès*, *sino-tibetà*; 5) les sigles i abreviatures, excepte quan són la base d'un procés de formació (*ugetista*) o s'han lexicalitzat de tal manera que es consideren noves unitats lèxiques (les *pimes*).

es treballa en equip i a la utilitat dels resultats per diverses aplicacions lexicogràfiques—, és evident que aquest criteri també té uns costos, ja que es recullen com a neologismes unitats que no representen cap novetat perquè estan perfectament instal·lades a la llengua, però que per raons diverses no apareixen recollides en els diccionaris de referència; i que segurament si utilitzéssim altres criteris de buidatge com el criteri psicològic o el temporal no es recollirien.

Així, paraules com *antiavalots, centrecampista, càmera, descoordinació, postelectoral* o *subcampionat* no són percebudes com a noves per la majoria de parlants de la llengua catalana. Tampoc tots els parlants considerarien neològiques formes com *a posteriori, ad hoc, de facto* o *ego;* o bé mots com *afició, hortera* i *carinyo*, o com *casting, catering, skin* i *abertzale*; o sintagmes com *fecundació in vitro* o *tràfic d'influències.* Segurament molts parlants del català pensarien que *cassette* (ortogràficament no adaptat) no és una característica suficient per considerar aquesta forma com a neològica. I, malgrat aquestes intuïcions lingüístiques, tots aquests exemples estan recollits en el banc de dades de l'Observatori com a neologismes d'acord amb el criteri que «no estan documentats en el corpus lexicogràfic d'exclusió».

A més, el fet que molts textos produïts pels mitjans de comunicació oral no passin per cap servei de correcció, o, si hi passen no se cenyeixen del tot a les correccions o recomanacions —els textos dels informatius i els documentals són en aquest sentit una excepció—, comporta que ens trobem amb moltes unitats lèxiques d'interferència lingüística totalment innecessàries i, des del punt de vista de la norma, fins i tot incorrectes. Ens referim bàsicament a l'ús molt freqüent del que es coneix tradicionalment com a *barbarismes*: paraules del castellà, adaptades o no, que s'interfereixen en els textos en català sense cap necessitat, perquè ja hi ha una paraula catalana que vol dir el mateix. Si seguim estrictament el criteri lexicogràfic aquestes paraules les hem de considerar com a neologismes tot i que és obvi que no estan en el mateix pla que altres neologismes. Es referim a paraules com *sapiguer, bueno, inclús, apoio, tipo, tonteria,* etc. En el cas del buidatges de textos escrits, el nombre d'aquest tipus d'unitats és molt escàs, però en els textos orals i, sobretot, en segons quin tipus de programa —entrevistes, magazins, debats, etc.— ens trobem que són molt abundants.

El criteri lexicogràfic, doncs, no sempre coincideix amb el criteri cognitiu més intuïtiu que té un parlant sobre el que és un neologisme. Tot i que aquesta manca de coincidència és absolutament lògica —si tenim en compte que, per un costat, els diccionaris, como és sabut, no contenen totes les unitats lèxiques d'una llengua i, per l'altre, que els ritmes de vitalitat i canvi de les llengües i dels diccionaris no són els mateixos— l'Observatori de Neologia, sense abandonar el criteri lexicogràfic, està treballant en el marcatge posterior de graus de neologicitat. Graus que ens permetran establir filtres de neologicitat i aconseguir que el banc de dades de neologis-

mes de l'Observatori sigui multifuncional. D'aquesta manera, segons les necessitats de l'usuari s'activarien uns o uns altres filtres de neologicitat.

Emmagatzemament de les dades

Una de les diferències entre el buidatge de textos escrits i el buidatge de textos orals és la cadena de detecció de neologismes, perquè si bé en el cas de la premsa escrita una bona part del buidatge es fa semiautomàticament, en el cas dels textos orals, tot i comptar amb l'ajuda de tecnologia, la identificació de la paraula nova és encara un procés manual. L'estat en què es troba el desenvolupament de les noves tecnologies de tractament de la llengua oral no ens permeten actualment de realitzar un buidatge semiautomàtic, i menys encara automàtic, dels neologismes.

Tot i així, els textos en què treballem estan en suport digitalitzat i passen per un *chunker* que facilita el treball d'audició. El *chunker* és un programa informàtic que permet seqüenciar el text oral en segments prosòdics i d'aquesta manera l'investigador pot escoltar cada un d'aquests segments per separat tantes vegades com ho necessiti. La cadena que prepara el text oral i que l'edita per Internet per poder treballar en línia ha estat desenvolupada per la Unitat d'Enginyeria Lingüística de l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada dirigida pel Dr. de Yzaguirre.

Seguint la mateixa metodologia que per als neologismes que es detecten manualment en el buidatge de textos escrits, els neologismes de textos orals detectats queden registrats primer en unes fitxes-taules fetes amb el processador de textos *Word* i, una vegada validades, aquestes fitxes s'aboquen automàticament en una base de dades en *Access*. L'Observatori compta amb una base de dades global, BOBNEO, en què es pot consultar tots els neologismes recollits des de l'inici, tant dels textos escrits com orals.[3]

Pel que fa a la informació que recollim sobre els neologismes detectats, podem distingir dos grans blocs: el que correspon a informació que es recull per a tots els neologismes (tant orals com escrits) i el que correspon a informació específica de cada tipus de neologia. Les informacions que es recullen per a tots els neologismes detectats a l'Observatori són les següents: a) l'entrada lematitzada, b) la categoria gramatical, c) el tipus de neologisme (formal, sintàctic, semàntic o manlleu), d) els diccionaris consultats, e) el context d'aparició, f) la referència completa de la font, g) i, en el cas que sigui necessari, una nota amb informacions diverses sobre qualsevol aspecte del neologisme detectat (ortogràfic, semàntic, contextual, remissions, etc.)[4]

3. Aquesta base de dades és accessible a través d'Internet a l'adreça http://bobneo.iula.upf.edu/.

4. En relació amb el buidatge oral, s'han hagut d'ampliar algunes notes i d'altres s'han hagut d'adaptar, com, per exemple, la incorporació d'una nota que indica que el neologisme és una variant ortològica (*xassis/*

Tot i que com acabem de veure hi ha uns criteris comuns a tot l'Observatori, els documents interns del projecte en què s'estableixen els processos de detecció, enregistrament i anàlisi de les dades s'adapten a les especificitats de cada tipus de buidatge. De fet, l'objectiu fonamental del buidatge de textos orals, en aquesta primera etapa de funcionament corresponent als cursos 1999-2003 ha estat l'elaboració i consolidació d'un protocol propi de buidatge de neologismes de textos orals. Així, les informacions que són específiques de la neologia oral, i que considerem que tenen interès per a l'estudi de la neologia lèxica, són fonamentalment les tres següents: 1) transcripció fonètica, 2) marques metalingüístiques, 3) característiques de l'emissor (rol, edat, sexe, dialecte i llengua materna).

Pel que fa a la transcripció fonètica dels neologismes detectats, és interessant recollir-la fonamentalment en el cas dels manlleus o préstecs d'altres llengües, per detectar si hi ha diversitat de pronúncies o vacil·lacions en un mateix emissor o en diversos i saber fins a quin punt el manlleu s'adapta o no a la pronúncia de la llengua pròpia (com els parlants prouncien paraules com *revival*, *holding*, *e-mail*, *crêpe*, *final four*, *hooligan*, *algo* o *agotament*); i també és interessant recollir-la en el cas dels neologismes formats per composició culta, és a dir, aquells en el procés de formació dels quals intervé algun formant culte grec o llatí, perquè la transcripció fonètica ens permet saber si determinats sons (concretament les vocals d'enllaç) es neutralitzen o no (ex.: *albanokosovar*, *nivopintura*, *macro/pintura*, *tel/eaddicte*, *superman*, *vicepresident*, *autoreflexió*, *internet*). Aquesta informació pot ser molt útil per a l'actualització lexicogràfica i gramatical de la llengua, ja que ens pot donar pistes sobre l'ús real dels manlleus i el seu nivell d'introducció en la llengua pròpia o sobre la categorització de determinats prefixos i sufixos com a tònics o àtons.

La informació relativa a les marques metalingüístiques inclou qualsevol mena de comentari o observació que ens proporcioni algun tipus d'informació sobre la percepció que té l'emissor del grau de fixació en la llengua del neologisme documentat. Ens referim a comentaris explícits sobre el neologisme detectat com, per exemple, «d'això en diuen xxx els anglesos» o bé «el jovent d'avui dia fa servir l'expressió xxx». També podem documentar en aquest camp l'actitud humorista de l'emissor del neologisme que l'usa de manera explícita per fer broma o per interpretar un paper determinat —és el cas d'alguns programes de televisió en què el presentador o col·laboradors usen barbarismes conscientment. En el cas dels textos de televisió, aquesta informació pot ser implícita: recollim el fet que es facin gestos o canvis de veu que denotin que l'emissor té consciència d'usar una expressió que sent estranya o no habitual. Aquesta informació ve a ser, d'alguna manera, la

---

xassís) o una nota per poder indicar altres possibilitats de representació gràfica del neologisme detectat respecte de la forma recollida a l'entrada (*en seguida*, no sé si l'hauríem d'escriure junt o separat).

correlació oral de la informació proporcionada per les marques tipogràfiques amb què de vegades apareixen els neologismes detectats en el buidatge escrit (com ara cometes, negreta o cursiva), informació que també es recull en les fitxes de buidatge escrit corresponents.[5]

Finalment, també volem destacar la importància, per a la neologia oral, d'explicitar les dades relatives a l'emissor. En el cas de la neologia escrita detectada a la premsa només és possible distingir si el text on es troba el neologisme és d'autor (articles d'opinió, cartes al director, etc.) o no ho és (cròniques de corresponsals, notícies dels redactors o d'agència, etc.), i aquesta és la informació que recull l'Observatori en les fitxes de buidatge escrit, de manera que no es té cap informació sobre les característiques concretes de l'emissor del neologisme detectat.

En el cas de la neologia oral, i encara més quan la font de buidatge és la televisió i no la ràdio, es té molta informació sobre la persona que emet un neologisme determinat, informació que permet obtenir dades pragmàtiques sobre els neologismes detectats, dades que considerem interessants i necessàries per a futurs estudis sobre els orígens i les motivacions de la creació neològica dels parlants d'una llengua determinada. Actualment, a la fitxa de buidatge oral de l'Observatori deixem constància de cinc característiques en relació amb l'emissor de cada neologisme:

El rol de l'emissor: distingim els següents tipus d'emissors, tenint en compte fonamentalment si són o no experts en el tema de què parlen i si la seva intervenció és espontània o preparada: presentador, principal o secundari; corresponsal o reporter, convidat al programa (és a dir, persona convidada a opinar sobre algun tema, telefònicament o per mitjà de declaracions), participant del públic (a diferència del convidat, no és cap expert en el tema de què es parla i fa una intervenció espontània), intèrpret (o veu en off que tradueix al català o al castellà les intervencions fetes en altres llengües), actor de pel·lícules o sèries, actor còmic col·laborador d'un programa i altres. El fet d'introduir buidatges de televisió ens va fer augmentar el nombre de rols diferents que havíem previst en un principi quan només fèiem buidatges de ràdio, per això pensem que aquesta llista pot ser encara modificable en un futur en funció dels tipus de programes que formin part dels buidatges.

L'edat de l'emissor: consignem l'edat aproximada de l'emissor utilitzant una de les franges d'edat següents: nen (entre 0 i 15 anys); adolescent (entre 15 i 25 anys); jove (entre 25 i 40 anys); adult (entre 40 i 60 anys); gran (entre 60 o més). Si no estem segurs de quina és la franja d'edat que podem atribuir a l'emissor, fem constar el codi que considerem més encertat, seguit d'un interrogant.

El sexe de l'emissor: és a dir, si és un home o una dona. *El dialecte de l'emissor*: distingim, en el cas del català, entre varietat oriental i occidental; si l'audició ens ho

5. Per a la transcripció fonètica, s'utilitza l'Inventari fonemàtic proposat per Lluís de Yzaguirre en la seva tesi doctoral.

permet, podem ser més precisos i distingir entre català central, català balear, català nordoccidental i valencià. En alguns programes surten personatges que imiten algun dialecte (generalment són actors còmics). En aquest cas, fem constar el dialecte en què parla l'actor (encara que intuïm que no es tracta de la seva varietat materna), i a continuació hi afegim la lletra «I» per indicar que es tracta d'una imitació.

La llengua materna de l'emissor. En aquest cas pensem que és interessant notar quan clarament la llengua materna no és el català o el castellà (segons si es fa buidatge en una o altra llengua), sobretot per la qüestió de la incidència dels manlleus i dels calcs que utilitzen aquests emissors. Aquesta informació no sempre és fàcil d'obtenir, però deixem constància d'aquells casos en què la pronúncia de l'emissor indica clarament que la seva llengua materna no és la pròpia del buidatge.

Volem remarcar que aquests característiques que recollim de l'emissor no cerquen l'exactitud total, sinó que són indicatives. Són sovint característiques que són difícils de saber amb tota seguretat i nosaltres no pretenem fer una anàlisi sociològica, sinó només marcar tendències de tipus general.

2. Corpus de buidatge

L'objectiu principal d'aquesta primera etapa de buidatge de textos orals ha estat l'establiment de la metodologia en un protocol de treball. Per prioritzar aquest objectiu, el buidatge no ha estat sistemàtic, tot i que hem intentat buidar tant televisió com ràdio i diversos tipus de discursos orals. Per simplificar el procés, hem limitat les fonts de buidatge d'aquesta primera fase de funcionament a programes radiofònics emesos per Catalunya Ràdio i programes televisius emesos per Televisió de Catalunya, que són l'emissora i la televisió oficials del Govern autonòmic de Catalunya, que emeten íntegrament en català. Els programes buidats s'han seleccionat tenint en compte el fet que incloguessin tant espais espontanis (debats, entrevistes, programes d'entreteniment, etc.) com altres més controlats (notícies, cròniques, documentals, sèries, etc.). El corpus de buidatge conté programes de ràdio entre els anys 1999-02 i de televisió del 2001. S'han buidat 43 programes de ràdio i 8 de televisió.

Distribució per tipus de programes. Ràdio: 25 noticiaris (58%), que presenten la peculiaritat de ser programes força tancats, amb unes seccions fixades que es repeteixen diàriament (política, societat, ciència i tecnologia, cultura i espectacles, esports, meteorologia); 13 debats i entrevistes (30%), que es caracteritzen per ser programes de discussió força oberts i dinàmics, que tracten cada vegada un tema d'actualitat diferent i en els quals, per tant, intervenen emissors amb característiques molt diverses (participants convidats al debat, públic general que truca per donar la seva opinió, etc.); 3 documentals (7%); 2 programes d'esports (5%). *Televisió*: 3 entrevistes i debat (37,5%) que corresponen als programes

La Columna i *L'Aventura* Quotidiana; 2 telesèries (25%) que corresponen a *El Cor de la Ciutat*; 1 entreteniments (12,5%) que correspon a una emissió de *Set de Nit*; 2 documentals (25%) que corresponen a dues emissions de *Trenta minuts*.

3. Primers resultats

El nombre de neologismes recollits en aquest corpus durant aquest període que va de 1999-02 i que ha constituït aquesta primera fase exploratòria ha estat el següent: Ràdio: 1075 neologismes, Televisió: 420 neologismes. D'aquests primers resultats obtinguts, en destacaríem fonamentalment els dos aspectes següents:

En primer lloc, constatem que la quantitat de paraules noves que hem detectat en els textos de televisió és molt superior, més del doble, a les que hem recollit en els textos de ràdio, si tenim en compte els percentatges. Això no vol dir, però, que la televisió sigui més propícia a crear més neologismes que la ràdio, sinó que s'explica per la diversitat de tipus de programes que hem buidat d'un i altre mitjà. Si dins d'aquest recompte no incloíem els informatius i els documentals (en què es llegeix un text escrit), la resta de programes tant de ràdio com de televisió són tots molt més espontanis i generen més quantitat de paraules que no estan registrades en cap diccionari que, en general, tots els textos escrits dels mitjans de comunicació de masses. I conseqüentment podríem concloure que l'espontaneïtat dels mitjans de comunicació oral sembla realment motivar la creació més lliure de paraules noves.

En segon lloc, volem remarcar que si analitzem els tipus de neologismes en relació amb els recursos utilitzats en la seva formació, és significatiu el fet que sembla que l'espontaneïtat pròpia dels mitjans orals afavoreix uns processos de formació neològica determinats, com són el préstec d'altres llengües sobretot del castellà (manlleus), la sintagmació (o neologismes formats per una estructura sintàctica lexicalitzada) i els neologismes semàntics, diferents pel que fa a la freqüència d'aquells que s'utilitzen en els textos escrits. Vegem alguns exemples dels tres tipus:

Manlleus que representen aproximadament el 32%: *acàs, agotament, algo, apoiar, apretar, bueno, carajillo, enterar-se, disfrutar, incalificable, i pico, lograr, picadero, puesto, quarto, regalo (m), tenir que, val (e), vengança, vivenda.*

Neologismes sintagmàtics que representen aproximadament el 18%: *acord de pau, agent social, alt càrrec, a punta de pistola, cap de premsa, carta astral, cordó de seguretat, crèdit tou, criminal de guerra, crònica negra, intervenció militar, lluita armada, moto d'aigua, neteja ètnica, nina inflable, parc científic, peix blau, quedar-se a les portes, ser el dolent de la pel·lícula, tancar files.*
Neologismes semàntics que representen aproximadament el 12%: *aliat* (en política), *bloquejar* (en economia), *cantar, cara a cara* (m) (en política), *cervell, contingent* (en política), *cúpula* (en política), *destapar [un cas]* (en dret), *enganxar-se, fitxa* (en esports), *fregar, intern* (m), *menjar-se* (ús figurat), *pentinat* (en política), *popular* (en política), *prima* (en esport), *ressaca, traspassar* (en esports), *vacuna* (ús figurat).

En el cas dels manlleus cal tenir en compte que predominen les formes procedents del castellà que es pronuncien majoritàriament adaptats a la fonètica catalana, fet que fonamentalment s'explica per la situació sociolingüística que vivim a Catalunya, en què la convivència de dues llengües oficials afavoreix enormement que es produeixin interferències lingüístiques constants entre els dos idiomes. Però, a més, cal remarcar que molts d'aquestes manlleus documentats no els trobaríem en els textos escrits perquè solen ser filtrats pel servei de correcció del mitjans de comunicació, ja que són considerats barbarismes o castellanismes innecessaris. Però també són més abundants els manlleus d'altres llengües perquè tot i que no hagin estat encara ni adaptats ni acceptats encara que sigui per una minoria creiem que certs tipus de discursos orals els afavoreixen o, si volem, no hi posen barreres, traves perquè s'usin.

També caldrà estudiar amb més detall el fet que la neologia semàntica tingui un paper tant o més important que la neologia formada per prefixació i sufixació, que se solen considerar els processos neològics per antonomàsia per a qualsevol llengua romànica.

En definitiva, aquests primers resultats obtinguts ens permeten començar a perfilar unes primeres diferències amb les dades procedents de la premsa escrita, així com seguir aprofundint el nostre coneixement sobre els factors que condicionen la creació neològica en les societats actuals, factors que sovint responen més a qüestions relacionades amb l'economia, el prestigi social, el contacte intercultural o la globalització, que no pas a motivacions estrictament lingüístiques.

4. Conclusions i vies de futur

A tall de conclusió, podem dir que, després d'aquesta primera etapa de funcionament, la recerca en neologia oral duta a terme a l'Observatori ens ha permès obtenir les eines metodològiques necessàries per encetar una segona etapa de consolidació que tindrà com a objectius fonamentals augmentar i diversificar el corpus neològic recollit, i aplicar els resultats obtinguts en diversos àmbits lingüístics. A més també haurem de començar a treballar amb l'automatització d'una part del procés de buidatge, tasca que necessàriament implicarà la col·laboració amb altres grups de recerca que estan treballant actualment en el tractament automàtic de la llengua oral.

Ona Domènech, Rosa Estopà i Cristina Mayoral
Observatori de Neologia, Institut Universitari de Lingüística Aplicada,
Universitat Pompeu Fabra

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

CABRÉ 2000: Maria Teresa Cabré, «La neologia com a mesura de la vitalitat interna de les llengües», a Cabré *et alii* (2000: 85-108).

CABRÉ *et alii* 1997: Maria Teresa Cabré, J. Freixa i E. Solé, «À la limite des mots construits possibles», a *Mots possibles et mots existants. Forum de Morphologie. Actes du colloque de Villeneuve d'Ascq*, ed. D. Corbin *et alii*, Lille, Université de Lille III, 65-78.

CABRÉ *et alii* 2000: *La neologia en el tombant de segle. Actes del I Simposi sobre Neologia (2000) i el I Seminari de Neologia (2000)*, ed. Maria Teresa Cabré, J. Freixa i E. Solé, Barcelona, Observatori de Neologia, Institut Universitari de Lingüística Aplicada, Universitat Pompeu Fabra.

CABRÉ *et alii* 2002: *La lexicografia i la identificació automatitzada de neologia lèxica*, ed. Maria Teresa Cabré, Ona Domènech, Rosa Estopà, J. Freixa i E. Solé, Barcelona, en premsa.

CABRÉ *et alii* 2003: Maria Teresa Cabré, M. Domènech, Rosa Estopà, J. Freixa, E. Solé, «L'Observatoire de Néologie: conception, méthodologie, résultats et nouveaux travaux», a *L'innovation lexicale*, ed. J.-F. Sablayrolles, París, Champion.

CROS *et alii* 2000: *Llengua oral i llengua escrita a la televisió*, Barcelona, PAM.

DOMÈNECH *et alii* 2002: M. Domènech, Rosa Estopà, M. Ferré, C. Mayoral, M. Raymi, «La recerca en neologia oral de l'Observatori de Neologia: primers resultats», a *Lèxic i neologia*, Barcelona, Observatori de Neologia, Institut Universitari de Lingüística Aplicada.

GUILBERT 1975: L. Guilbert, *La créativité lexicale*, París, Larousse.

OBSERVATORI DE NEOLOGIA 1998: Observatori de Neologia, *Descripció quantitativa els neologismes documentats durant l'any 1995 a la premsa en català*. Barcelona, Institut Universitari de Lingüística Aplicada, Universitat Pompeu Fabra.

OBSERVATORI DE NEOLOGIA 2004: Observatori de Neologia, *Metodologia del treball en neologia. Criteris, materials i processos*, Barcelona, Institut Universitari de Lingüística Aplicada, Universitat Pompeu Fabra.

PAYRATÓ 1998: *Català coloquial. Aspectes de l'ús corrent de la llengua catalana*, València, Universitat de València.

REY 1976: Alain Rey, «Néologisme : un pseudo-concept ?», *Cahiers de lexicologie*, 28, 3-17.